

Олена Юрїївна Снігова,*доктор екон. наук, с.н.с.*

ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»

вул. Панаса Мирного, 26, м. Київ, 01011, Україна

E-mail: osnigova@ukr.net<https://orcid.org/0000-0001-7456-4894>

ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ ЛІФТОВОГО ОБЛАДНАННЯ У ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЛЯХ: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ СТИМУЛЮВАННЯ

Потреба в імпортозаміщенні є актуальною для будь-якої країни з точки зору необхідності забезпечення її економічної самодостатності, незалежності від ситуації на зовнішніх ринках та геополітичних змін. Для України в умовах повномасштабної війни таке завдання є важливим з позиції забезпечення економічної стійкості та безпеки. З цією метою уряд визначив серед пріоритетних завдань своєї діяльності заміщення у публічних закупівлях імпортової складової. Його вирішення буде важливим і для реалізації проєктів, пов'язаних із закупівлями для відбудови інфраструктурних об'єктів у повоєнний період.

Значний виробничий потенціал для повоєнної відбудови інфраструктурних об'єктів України має сфера виготовлення ліфтового обладнання. Необхідність розширення виробничих потужностей цього сегменту машинобудування для задоволення потреб внутрішнього ринку у період повоєнної відбудови обумовить створення нових робочих місць та буде мати мультиплікативний ефект від розвитку суміжних підприємств-постачальників компонентної бази виробництва. Проте низка проблем заважає вітчизняним виробникам ліфтового обладнання перемагати у публічних закупівлях.

Метою статті є обґрунтування доцільності та визначення напрямів і заходів щодо стимулювання імпортозаміщення ліфтового обладнання у публічних закупівлях в Україні.

Проаналізовано ринок ліфтового обладнання України. Оцінено здатність вітчизняних виробників ліфтового обладнання конкурувати на внутрішньому ринку за ціною, терміном гарантії, вартістю гарантійного обслуговування, якістю обладнання.

Проаналізовано публічні закупівлі ліфтового обладнання та послуг щодо технічного обслуговування ліфтів через систему «Prozorro». Встановлено, що близько 70% публічних закупівель ліфтового обладнання припадає на закупівлю ліфтового обладнання в імпортерів із Туреччини та Китаю. Виявлено проблеми вітчизняних виробників ліфтової продукції, які заважають брати участь/перемагати у публічних закупівлях.

Здійснено розрахунок мультиплікативного ефекту від зростання обсягів державних закупівель ліфтового обладнання у вітчизняних виробників, який свідчить про доцільність стимулювання імпортозаміщення ліфтового обладнання у публічних закупівлях. Запропоновано напрями та заходи щодо стимулювання імпортозаміщення ліфтового обладнання у публічних закупівлях в Україні.

Ключові слова: імпортозаміщення, публічні закупівлі, повоєнне відновлення, стимулювання імпортозаміщення.

JEL: H50, H57, L52, L59

Політика імпортозаміщення традиційно відіграє ключову роль як у стимулюванні економічного розвитку країн, так і в

реалізації структурних реформ, зниженні сировинного характеру економіки та забезпеченні національної безпеки.

© Видавець ВД «Академперіодика» НАН України, 2024

З урахуванням практичної значущості для України проблематики імпортозаміщення наприкінці 2021 р. було розроблено проєкт Стратегії державної політики у сфері імпортозаміщення та диверсифікації поставчань за імпортом товарів і послуг для потреб стратегічних галузей промисловості, орієнтований на необхідність зміцнення економічного потенціалу та забезпечення потреб безпеки й оборони України¹. У Проєкті передбачено заходи щодо формування та реалізації державної політики, пріоритетів та напрямів, а також надано детальний операційний план реалізації Стратегії з 2021 по 2023 р. і план дій у сфері імпортозаміщення на довгостроковий період – до 2030 року.

З метою активізації внутрішніх резервів забезпечення економічної стійкості України уряд поставив серед пріоритетних завдань збільшення ступеня локалізації та заміщення в публічних закупівлях імпортової складової, визначаючи розвиток вітчизняної промисловості як прямий внесок в обороноздатність країни². Важливим напрямом у сфері публічних закупівель, визначеним в оновленій Стратегії реформування системи публічних закупівель, є ефективна реалізація проєктів, пов'язаних із закупівлями для відбудови інфраструктурних об'єктів України, зруйнованих унаслідок повномасштабної збройної агресії РФ^{3,4}.

Значний потенціал з точки зору вирішення завдань згідно з визначеними урядом

пріоритетами має виробництво ліфтового обладнання. Споживчий попит на ліфтове обладнання в Україні є значним і формується відповідно до двох тенденцій: необхідності розв'язання проблеми постаріння ліфтового фонду та потреби у відновленні пошкодженого/зруйнованого житлового фонду міст. Більшість ліфтів для заміни у сфері ЖКГ закуповується за рахунок бюджетних коштів державного та місцевого рівнів.

З урахуванням необхідності подолання вищезгаданих тенденцій потреба в ліфтовому обладнанні значно перевищує виробничі потужності вітчизняних виробників. Це стимулює розвиток і розширення виробничих площ виробників ліфтового обладнання для задоволення потреб внутрішнього ринку. Налагодження додаткових виробництв має значний потенціал для створення нових робочих місць з мультиплікативним ефектом від розвитку суміжних підприємств-постачальників компонентної бази вітчизняного виробництва.

В Україні активно порушуються питання імпортозаміщення. Ця проблема досліджувалася при формуванні та реалізації аграрної політики з позиції ослаблення залежності від поставок імпортованих товарів продовольчого призначення (Кундинський, 2015) та забезпечення продовольчої безпеки (Губа, 2015; Залізник, 2019) при здійсненні структурної трансформації економіки, подоланні її сировинного характе-

¹ Міністратепром підготував проєкт Стратегії імпортозаміщення в стратегічних галузях промисловості. *Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України*. 2021. URL: <https://mспu.gov.ua/news/minstrategprom-pidgotuvav-proyekt-strategiyi-importozamishchennya-v-strategichnih-galuzyah-promislovesti> (дата звернення 20.07.2024).

² Свириденко Ю. Витрати державні кошти на товари внутрішнього виробництва – має стати новою філософією публічних закупівель. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/vytrachaty-derzhavni-koshty-natovary-vnutrishnoho-vyrobnytstva-maie-staty-novoju-filosofiiu-publichnykh-zakupivel-iuliia-svyrydenko> (дата звернення: 20.07.2024).

³ Стратегія реформування системи публічних закупівель на 2024-2026 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.02.2024 р. № 76-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/uploads/public/65c/0df/904/65c0df904bcd9998217616.pdf> (дата звернення: 20.07.2024).

⁴ Як саме сфера публічних закупівель буде розвиватись найближчими роками? *Prozorro*. URL: <https://infobox.prozorro.org/articles/yak-same-sfera-publichnykh-zakupivel-bude-rozvivatis-nayblizhchimi-rokami> (дата звернення: 20.07.2024).

ру та зниженні номенклатури споживчих товарів, що імпортуються (Дунаєв, Кірюхін, 2011; Пазізіна, 2017); формуванні інтеграційних кластерних відносин у системі вітчизняного виробництва з позиції посилення захищеності споживчого ринку від продуктів надлишкового або неякісного імпорту (Лупак, 2018).

Значними є напрацювання вітчизняних учених щодо формування засад політики (Жаліло, Гацько, 2006) та визначення пріоритетів імпортозаміщення при здійсненні стратегічної модернізації промисловості (Жаліло, Собкевич, Сухоруков та ін., 2012; Собкевич, Шевченко, 2011), забезпеченні економічної та енергетичної безпеки України, подолання залежності внутрішнього ринку від імпорту енергоносіїв (Міністерство енергетики та захисту довкілля, 2019; Лупак, 2018), а також у контексті проблем формування і реалізації галузевої політики (Осташко, 2010) та стимулювання соціально-економічного і промислового розвитку (Цап, Палінчак, Стебляк, 2018).

Частково питання імпортозаміщення порушувалися в контексті забезпечення економічної стійкості в період пандемії, коли введення спричинених нею обмежень викликало логістичні труднощі та збільшення транспортних витрат, але в той же час розкрило можливості для національних виробників, які мають потужний промисловий потенціал¹.

Потреба в імпортозаміщенні актуалізувалася з початком повномасштабного вторгнення РФ, що посилило як теоретичні, так і прикладні аспекти досліджень цих проблем в Україні (Скрипник, Синяговська, 2022) та за її межами (Valero, Seputyte, Nardelli, 2022; Holland, Johnson, Rush, Wong et al., 2022).

Наразі імпортозаміщення в Україні активно розглядається з точки зору задово-

лення поточних потреб заміщення втрачених товарних позицій щодо імпорту з Білорусі та РФ (Шевченко, 2023). Але науково-аналітичні дослідження здійснюються без урахування перспективних потреб, а також майбутнього зростаючого попиту, викликаного повоєнним відновленням країни.

Хоча розуміння відбудови країни як драйвера повоєнного економічного зростання сприяло формуванню низки урядових рішень, спрямованих на збільшення ступеня виробничої локалізації вітчизняних товаровиробників і заміщення в публічних закупівлях імпортової складової, залишаються невирішеними проблеми, які заважають розкриттю потенціалу певних галузей вітчизняної промисловості.

Метою статті є обґрунтування доцільності та визначення напрямів і заходів щодо стимулювання імпортозаміщення ліфтового обладнання у публічних закупівлях в Україні.

Ринок ліфтового обладнання в Україні. Виробництво ліфтового обладнання в Україні представлене 8 вітчизняними та іноземними компаніями. Найбільш визначними вітчизняними виробниками є ТОВ «Завод Євроформат», ТДВ «Укрліфтсервіс» (м. Київ), ТОВ «Карат-Ліфткомплект» (м. Вишгород) з локалізацією виробництва більше 40% залежно від виду продукції. (табл. 1, 2). Підприємства мають потужну виробничо-господарську (включаючи складські приміщення) та контрольно-випробувальну бази, сервісні центри з гарантійного обслуговування ліфтового обладнання, що забезпечує орієнтацію на повний цикл виробництва ліфтів: проектування, виготовлення, продаж, монтаж, технічне обслуговування, модернізація і заміна ліфтового обладнання. Досвід виробничої діяльності вітчизняних виробничих підприємств є значним (понад 20 років).

¹ Updating the 2020 New Industrial Strategy: Building a stronger Single Market for Europe's recovery URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-industrial-strategy_en (дата звернення: 20.07.2024).

Таблиця 1 – Підприємства, представлені на ринку ліфтів в Україні (2023 р.)

Підприємство	Од.	% до загальної кількості	Локалізація, %	
			2021	2023
ПрАТ OTIS, м. Київ	269	10	20-30	20-30
ТОВ «Крафт-Ліфткомплект», м. Вишгород	245	9	55	65
ТОВ «Завод Євроформат», м. Київ	200	7,5	70	70
ТДВ «Укрліфтсервіс», м. Київ	210	7,8	45	45-60
ПП СРБК «Техмонтаж», м. Івано-Франківськ	90	3,3	10	20-40
ТОВ «Браво-Ліфт», м. Київ	44	1,6	20-40	20-40
ТОВ «Завод Тіксіт», м. Біла Церква	21	0,8	20-30	20-30
ТОВ «Механічний завод «Сонет», м. Бровари	20	0,7	20-30	20-30

Таблиця 2 – Показники виробництва ліфтів в Україні

Показник	2018-2021	% до загальної кількості	2022	% до загальної кількості	2023	% до загальної кількості
Власне виробництво, од.	4514	31,7	345	21,4	1099	40,7
Загальна сума постачання матеріалами та комплектуючими вітчизняних виробників, млн грн	-	-	-	-	360	
Виробнича потужність вітчизняних виробників	-	-	-	-	6600	-
Обсяг реалізованої продукції, млрд грн	-	-	-	-	1,2	
Загальна чисельність працівників, осіб	-	-	-	-	600	-
Середня заробітна плата, грн	-	-	-	-	24000	-
Обсяг імпорту, од.	9722	68,3	1267	78,6	1602	59,3
Загалом, од.	14236	100	1612	100	2701	100

Джерело: складено автором за: Економічна доцільність інвестування у виробництво ліфтів в Україні. 2023. Федерація роботодавців України. 5 с.

Вітчизняні підприємства виготовляють пасажирські, вантажні та маловантажні ліфти з широким спектром вантажопідйомності з можливістю виконання індивідуальних замовлень. Окрім ліфтів підприємства реалізують замовлення щодо широкої номенклатури запасних частин (кабіни, двері кабіни та шахти, деталі лебідки, редуктора тощо); комплектів і вузлів для модернізації морально застарілих та фізично зношених ліфтів; додаткових частин для ліфтів, які виробляються ліфтобудівельними заводами країн СНД. Продукція підприємств сертифікована (сертифікат якості ISO 9001-2010) і

відповідає всім державним стандартам. Підприємства реалізують супровід продукції протягом терміну експлуатації (мінімум 10 років).

Розгалуженою є система вітчизняних постачальників компонентної бази вітчизняних виробників ліфтового обладнання, яка становить понад 300 підприємств. Загальна виробнича потужність вітчизняних заводів становить більше 6000 ліфтів на рік. Разом з тим їх фактична завантаженість у 2023 р. становила 650 од./рік. Основною причиною такої низької завантаженості є неякісний дешевий імпорт.

Увесь обсяг виробленого в Україні ліфтового обладнання споживається на внутрішньому ринку, що становить більше 40% загального обсягу ринку України. Навіть при зростанні обсягу виробництва ліфтів до рівня виробничих потужностей вітчизняних заводів ємність внутрішнього ринку, обумовлена необхідністю повоєнного соціально-економічного відновлення регіонів та оновлення ліфтового фонду в непостраждалих регіонах, буде значно перевищувати потреби.

Ринок імпорту ліфтового обладнання в Україні формується за рахунок постачальників з близько 20 країн, таких як Китай, Швейцарія, Туреччина, Іспанія, Болгарія, Німеччина, Фінляндія, Греція, Польща, Швеція, Італія, Франція, Австрія, Литва, Канада, Корея, Данія, США. Серед іноземних учасників ринку ліфтів України лише OTIS, KONE, Schindler є акредитованими в Україні виробниками, що гарантує належну організацію робіт з встановлення, подальшого

технічного обслуговування та сервісного супроводу протягом періоду експлуатації.

Конкуренція за український ринок збуту серед країн-імпортерів є високою як за ціновими, так і за неціновими чинниками. У довоєнний період на ринку ліфтового обладнання спостерігалися стійкі тенденції зростання обсягу імпорту ліфтів із Туреччини та Китаю. За 2021-2023 рр. кількість імпортованих в Україну ліфтів скоротилася на 1117 од. Це є наслідком зменшення обсягу імпорту по відношенню до довоєнного періоду практично по всіх країнах-імпортерах, проте переважно – через значне скорочення імпорту саме у 2022 р. із країн – найбільших імпортерів: Білорусі (практично в 4 рази), Китаю (більш ніж утричі) та Туреччини (практично у 1,5 рази). Значним також є скорочення кількості компаній (як іноземних, так і вітчизняних), які були постачальниками ліфтового обладнання на ринок України (табл. 3).

Таблиця 3 – Динаміка імпорту ліфтів в Україні

Країна-імпортер	2021					2023					Динаміка 2023-2022 +/- млн	Динаміка 2022-2021 +/- млн
	Митна вартість, млн дол.	Кількість ліфтів, од.	Кількість іноземних компаній	Кількість українського імпорту, од.	Місце/ %	Митна вартість, млн дол.	Кількість ліфтів, од.	Кількість іноземних компаній	Кількість українського імпорту, од.	Місце/ %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Білорусь	4,184	363	1	14	4/5,9						-0,203	-3,981
Росія	0,011	1	1	1	15/0,02						-0,036	0,025
Китай	19,033	717	16	27	1/34,54	6,753	298	12	14	2/19,91	-2,344	-9,936
Швейцарія	6,427	218	1	1	3/11,66	2,942	97	1	1	4/8,67	0,243	-3,728
Туреччина	18,109	1142	47	100	2/32,86	14,195	815	31	97	1/41,85	3,847	-7,761
Іспанія	1,003	35	4	6	7/1,82	6,194	250	3	5	3/18,26	4,101	1,090
Болгарія	0,498	28	2	4	8/0,9	0,474	29	1	2	8/1,4	-0,025	0,001
Німеччина	0,332	25	4	9	9/0,6	0,212	14	4	7	10/0,63	-0,085	-0,035
Фінляндія	2,003	87	1	1	6/3,63	1,347	54	1	1	5/3,97	0,440	-1,096
Греція	2,810	75	3	11	5/5,1	0,627	20	3	5	7/1,85	-0,159	-2,024
Польща	0,153	8	3	4	11/0,28						-0,040	-0,113
Швеція	0,160	6	1	2	10/0,29	0,059	2	1	1	12/0,18	0,059	-0,160

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Італія	0,098	5	4	4	12/0,18	0,081	4	4	4	11/0,24	-0,001	-0,016
Франція	0,083	2	1	1	13/0,15	0,212	5	1	1	9/0,83	0,212	-0,083
Австрія						0,023	1	1	1	14/0,07	0,023	0,000
Литва	0,070	3	1	3	14/0,13						0,000	-0,070
Канада											0,000	0,000
Корея	0,131	4	1	1	12/0,24	0,686	12	1	1	6/2,02	0,175	0,380
Данія											-0,015	0,015
США						0,041	1	1	1	13/0,12	0,041	0,000
Усього	55,105	2719	91	189		33,846	1602	65	141			

Джерело: складено автором за: Виробництво ліфтів в Україні. Всеукраїнська громадська організація «Асоціація ліфтовиків України». URL: <https://liftoviki.com.ua/> (дата звернення: 20.07.2024).

У 2023 р. на ліфтовому ринку зберіглося домінування імпорту ліфтів із Туреччини та Китаю (близько 60% всього обсягу ринку). За даними Асоціації ліфтовиків України переважна більшість компаній-імпортерів не можуть забезпечувати угоди на поставку обладнання всіма необхідними сертифікатами відповідності, сервісною та гарантійною підтримкою, повною відповідністю чинному технічному регламенту в Україні тощо.

Також зростає кількість «непостійних» постачальників (імпортерів) ліфтів, що імпортують в Україну обладнання під одиничні контракти, не підкріплюючи угоду будь-якою подальшою технічною підтримкою та не маючи відповідних сертифікатів¹.

Протягом 2021-2023 рр. простежується значне падіння митної вартості ліфтового обладнання, що обумовлює скорочення надходжень до державного бюджету. Проте за умови нижчих темпів зростання цін на комплектуючі на внутрішньому ринку можливе нівелювання негативної дії чинника цінової конкуренції між внутрішнім виробником та імпортерами у публіч-

них закупівлях за рахунок підвищення рівня локалізації вітчизняних виробників.

У 2023 р. на ліфтовому ринку зберіглося домінування імпорту ліфтів із Туреччини та Китаю (близько 60% всього обсягу ринку). За даними Асоціації ліфтовиків України переважна більшість компаній-імпортерів не можуть забезпечувати угоди на поставку обладнання всіма необхідними сертифікатами відповідності, сервісною та гарантійною підтримкою, повною відповідністю чинному технічному регламенту в Україні тощо.

Також зростає кількість «непостійних» постачальників (імпортерів) ліфтів, що імпортують в Україну обладнання під одиничні контракти, не підкріплюючи угоду будь-якою подальшою технічною підтримкою та не маючи відповідних сертифікатів².

Протягом 2021-2023 рр. простежується значне падіння митної вартості ліфтового обладнання, що обумовлює скорочення надходжень до державного бюджету. Проте за умови нижчих темпів зростання цін на комплектуючі на внутрішньому ринку можливе нівелювання негативної дії

¹ Ліфти: застосування, прийняття, технічне обслуговування, сервіс. Всеукраїнська громадська організація «Асоціація ліфтовиків України». URL: <https://liftoviki.com.ua/> (дата звернення: 20.07.2024).

² Там само.

чинника цінової конкуренції між внутрішнім виробником та імпортерами у публічних закупівлях за рахунок підвищення рівня локалізації вітчизняних виробників.

Чинники конкурентоспроможності вітчизняного ліфтового обладнання в Україні. Усе ліфтове обладнання, що виробляється в Україні, відповідає вимогам Технічного регламенту ліфтів і компонентів безпеки та стандартам EN81-20. Номенклатура запасних частин вітчизняного виробництва сертифікована (сертифікат якості ISO 9001-2010) і відповідає всім державним стандартам. За даними Асоціації ліфтовиків України вітчизняна продукція має переваги за вартістю життєвого циклу, ціною комплектує, терміном експлуатації. У той же час продукція виробників із Туреччини та Китаю (крім KONE, OTIS) не має акредитованих сервісних представництв в Україні, що унеможливує сервісну підтримку. Це створює проблеми при експлуатації такого обладнання та обумовлює зростання витрат власників у майбутніх періодах. Відсутня відповідальність монтажних організацій/суб'єктів господарювання в Україні за проектування, виготовлення, монтаж, введення в обіг і сервісне забезпечення протягом експлуатації ліфта, що обумовлює зростання рівня небезпеки експлуатації ліфтового обладнання в наступний період.

Таким чином, спроможність вітчизняних виробників ліфтового обладнання конкурувати на внутрішньому ринку оцінюється на підставі можливості їх продукції задовольнити вимоги внутрішнього ринку в сучасних умовах відносно продукції конкурентів за такими напрямками:

ціна – за рахунок недотримання норм чинного законодавства та технічного регламенту вітчизняні виробники значно поступаються в ціні недоброчесним компаніям-імпортерам;

строк гарантії – вітчизняне ліфтове обладнання є повністю конкурентним за гарантійними умовами;

вартість гарантійного обслуговування – гарантійне обслуговування входить у вартість ліфтового обладнання, а оскільки виробники не мають конкурентних переваг за ціною, то за вартістю гарантійного обслуговування вони також є неконкурентоспроможними. Разом з тим у випадку конкуренції з компаніями-імпортерами, що не забезпечують гарантійного обслуговування, вітчизняні виробники матимуть паритет за рахунок такої важливої складової, як гарантійне обслуговування, що включена у вартість обладнання;

якість обладнання – вітчизняні виробники ліфтового обладнання мають конкурентні переваги з урахуванням повної відповідності продукції чинному технічному регламенту України порівняно з ліфтовим обладнанням імпортерів, які таких вимог не дотримуються;

інші конкурентні переваги – національні виробники ліфтового обладнання мають низку конкурентних переваг порівняно з недоброчесними конкурентами на ринку, а саме: наявність сертифікатів відповідності всім законодавчим вимогам, виданих органами, що мають атестат Національного агентства акредитації України; надійність і репутація заводів-виробників; повна технічна підтримка проектів експертами з ліфтового обладнання, наявність на заводах власних вузькоспеціалізованих фахівців; надання сервісного гарантійного та післягарантійного обслуговування.

Публічні закупівлі ліфтової продукції та послуг щодо технічного обслуговування ліфтів через систему «Prozorro». Більшість закупівельних процедур в Україні в умовах воєнного стану було здійснено без електронної системи закупівель (ЕСЗ), але за умови оприлюднення відповідної документації після припинення дії воєнного стану. Отже, статистична інформація про закупівлі в ЕСЗ за 2022-2023 рр. є неповною. За даними 2021 р. при обсязі публічних закупівель близько 650 млрд грн близько 38% товарів і послуг у рамках публічних

закупівель України є імпортними або містять суттєву імпорتنу складову; рівень проникнення імпорту в сектор публічних закупівель продукції машинобудування дорівнює майже 47%¹. За 2023 р. частка публічних закупівель ліфтів у системі «Prozorro» складає близько 30%, що становить майже 1000 шт. Близько 70% всього обсягу публічних закупівель ліфтів було здійснено в імпортерів із Туреччини та Китаю. Також за даними сайту системи Prozorro щодо закупівель послуг з обслуговування ліфтів з квітня 2023 р. по квітень 2024 р. переважають (2023 р. – 85%, 4 місяці 2024 р. – 91%) є послуги технічного обслуговування, капітального та поточного ремонтів ліфтів житлових і нежитлових приміщень. Послуги щодо встановлення ліфтів становлять незначну частку публічних закупівель від їх загальної кількості. Разом із послугами щодо встановлення машин спеціального призначення (підйомні платформи) їх частка у 2023 р. дорівнює 0,2% та у 2024 р. – 0,5%^{2,3}.

Проблеми вітчизняних виробників ліфтової продукції, які заважають брати участь і перемагати у публічних закупівлях:

низька цінова політика іноземних виробників ліфтового обладнання як елемент маркетингового ходу для швидкого захоплення ринку;

недоліки нормативно-правової та законодавчої бази, що дозволяють імпортерам вигравати тендери на державні закупівлі за рахунок формування низької ціни за відсутності їх відповідальності за встановлене ліфтове обладнання та незабезпеченні його належним сервісом у подальшому. У Технічному регламенті введено термін «монтаж-

ник» (у Директиві по ліфтах – «монтажна організація»), що означає «фізичну чи юридичну особу, яка бере на себе відповідальність за проектування, виготовлення, монтаж і введення в обіг ліфта». В інших правових документах ЄС та України для визначення суб'єктів господарювання використовується термін «виробник». Директива по ліфтах не визначає зобов'язань будь-яким суб'єктам господарювання як «виробникам ліфтів», а поняття «виробник» стосується лише виробників компонентів безпеки. Ліфт як готовий продукт існує лише після його постійного встановлення в споруді/будівлі. У Технічному регламенті та Директиві по ліфтах використано загальне представлення монтажною організацією для того, щоб накласти обов'язки на особу, яка постачає ліфт для використання. Роль монтажною організацією поєднує в собі елементи виробництва, монтажу та розміщення на ринку і вважається фундаментальним для постачання кінцевого продукту. Тобто монтажною організацією є суб'єкт господарської діяльності, який бере на себе відповідальність, що призначається виробнику. Вітчизняні виробники ліфтів та іноземні виробники-імпортери, які акредитовані в Україні (мають юридичний статус), сертифіковані як «монтажні організації» – виробники із забезпеченням контролю за виробництвом, монтажем і сервісом. Проблемою є застосування ліфтів іноземних виробників, сертифікованих Органом з оцінки відповідності, які не мають статусу монтажною організацією в Україні, а мають сертифікати на проектування та виготовлення ліфтів (більшою мірою це компанії Китаю та Туреччини). Частка імпорту таких ліфтів після введення

¹Локалізуємося, бо ми того варті. URL: <https://zn.ua/ukr/promyshliennost/lokalizujmosja-bo-mi-tohovarti.html> (дата звернення 20.07.2024).

² Підіймально-транспортувальне обладнання. URL: <https://zakupivli.pro/gov/tenders?q=%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%96%D0%B9%D0%BC%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE-%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B5+%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F> (дата звернення 20.07.2024).

³ Інформація про державні закупівлі щодо продукції/послуг щодо ліфтів. URL: <https://zakupivli.pro/gov/tenders?q=%D0%BB%D1%96%D1%84%D1%82+&p=146> (дата звернення 20.07.2024).

Технічного регламенту за період 2019-2023 рр. зросла з 40 до 70% від загального імпорту ліфтів;

недоліки механізму сертифікації виробників. На ліфтовому ринку посилюється тенденція щодо одержання сертифікатів, що не відповідають всім нормам чинного технічного регламенту України. Згідно з технічними нормами ліфти мають бути сертифіковані за окремими вузлами, а не комплексно, проте ця вимога ігнорується. За таких умов формування ціни суб'єктів господарювання, що не мають статусу монтажною організації, дозволяє вигравати тендери на державні закупівлі при незабезпеченні встановленого продукту належним сервісом у перспективі;

недоліки механізму публічних закупівель. У механізмі публічних закупівель використовується лише ціновий фактор, що суперечить світовій та європейській практиці застосування такого механізму для стимулювання розвитку національної промисловості, зокрема захисту національного товаровиробника. Переважна більшість країн використовують нецінові фактори в публічних закупівлях для обмеження імпорту та сприяння розвитку національної промисловості. В Україні практично єдиним критерієм оцінювання тендерних пропозицій є ціна, що обумовлює проникнення дешевого імпорту незадовільної якості. Це стосується компаній-імпортерів, які не можуть забезпечити угоди на поставку обладнання всіма необхідними сертифікатами відповідності, сервісною та гарантійною підтримкою, повною відповідністю чинному технічному регламенту в Україні (зокрема, з укомплектованого ліфта частина вузлів безпеки та відповідальних вузлів може не відповідати чинним вимогам) тощо;

брак критично важливих кваліфікованих трудових ресурсів унаслідок мобілізації та міграції, що обумовлює невідповідність вітчизняних виробників ліфтової продукції

кваліфікаційному критерію учасника процедури публічних закупівель й унеможливає їх участь у них.

Розрахунок мультиплікативного ефекту від збільшення обсягів державних закупівель ліфтового обладнання у вітчизняних виробників.

Для розрахунку ефекту впливу від зростання обсягу публічних закупівель продукції у вітчизняного виробника ліфтового обладнання на зайнятість використано нормативний метод розрахунку максимально можливого обсягу випуску ліфтового обладнання.

Розрахований коефіцієнт чисельності зайнятих на виробництві до кількості виготовлених ліфтів у 2023 р. становить 0,55. При максимально можливій потужності вітчизняних підприємств у 6000 од. необхідна кількість працюючих становить 3276 осіб (близько 3300 осіб), що забезпечить створення близько 2700 додаткових робочих місць у сфері виробництва ліфтового обладнання.

Постачання матеріалів і комплектуючих виробів від вітчизняних підприємств здійснюється більш ніж 300 підприємствами. Матеріальні затрати в собівартості складають не менше 60%, з них не менше 50% – виробництва України, що в загальному обсязі реалізації ліфтів становить близько 30%.

Обсяг постачання у 2023 р. ТОВ «Карат-Ліфткомплект» при обсязі виробництва 245 ліфтів становив 86,7 млн грн. За 2023 р. обсяг постачання виробників ліфтів становив 360 млн грн (обсяг виробництва – 1099 ліфтів). За необхідності комплектації 6000 од. ліфтів обсяг продукції постачальників становитиме 2,2 млрд грн.

За даними Асоціації ліфтовиків України зростання обсягів виробництва ліфтів до рівня виробничої потужності забезпечить створення 1500 робочих місць у суміжних галузях¹.

¹ Виробництво ліфтів в Україні. *Всеукраїнська громадська організація «Асоціація ліфтовиків України»*. URL: <https://liftoviki.com.ua/> (дата звернення: 20.07.2024).

Для розрахунку впливу зростання обсягів державних закупівель на зростання випуску продукції по галузі використано *модель міжгалузевого балансу «витрати-випуск»*, яка спирається на поняття «чиста галузь» або «вид економічної діяльності» (Чепелев, 2012; Шоломицький, Дейсан, Шоломицька та ін., 2021).

Використання моделі поширене для оцінювання сукупного результату, що виникає в економічній системі за рахунок впливу зміни одного з її елементів (обсягів виробництва, інвестицій, інших характеристик галузі) з урахуванням його внеску в загальну економічну динаміку. Модель «витрати-випуск» ґрунтується на ідеї зв'язків між галузями, обумовлених взаємним споживанням у процесі виробництва товарів і послуг. Відповідно, проміжне споживання одних галузей приводить до зростання випуску і проміжного споживання інших.

Характер впливу оцінюється як прямий ефект, а співвідношення між величинами прямого та сукупного ефекту називається мультиплікатором. Мультиплікативний ефект виникає при початковому збільшенні витрат у процесі багаторазового циклічного використання економічними галузями і має більший вплив, ніж початкова сума стимулу.

Модель має припущення, що:

кожна галузь виробляє лише один продукт та кожен продукт виробляється лише однією галуззю;

кожна галузь використовує єдину технологію, що забезпечує постійний набір вхідних ресурсів для створення продуктів галузі;

пропозиція ресурсів є умовно необмеженою;

у процесі виробництва кожна галузь споживає продукцію, вироблену іншими галузями;

співвідношення масштабів показників за кожним видом продукції є незмінним;

залежність між обсягами виробництва та витратами є пропорційною;

попит не впливає на ціни (модель не враховує зміни цін унаслідок зміни попиту).

Ефект початкового стимулу, розрахований із використанням даної методики, неможливо екстраполювати на майбутнє за рахунок одномоментності реакції економічної системи, розрахованої на основі статистичних даних конкретного періоду. Як наслідок, для України в умовах війни є висока ймовірність відхилення розрахованих мультиплікаторів від фактичних мультиплікативних ефектів.

Інформаційну базу обчислень становить таблиця «Витрати-випуск» за 2021 р. в основних цінах. Обчислення виконано з виключенням імпортової складової у випуску. Ефект є величиною зміни галузевого випуску у відповідь на зміну величини кінцевого споживання.

Розрахунок мультиплікаторів випуску:

збільшення обсягу державних закупівель за КВЕД С28 «Виробництво машин та устаткування, не віднесені до інших групвань» на 1 грн спричинить зростання випуску продукції по всіх галузях на 1,233 грн;

збільшення обсягу державних закупівель за КВЕД 28.22.16 28.22.16 «Ліфти, скіпові підіймачі, ескалатори та пішоходні рухомі доріжки» на 1 грн приведе до зростання випуску продукції по всіх галузях на 0,32 грн.

Висновки. Мультиплікативний ефект від імпортозаміщення у публічних закупівлях ліфтового обладнання досягається не лише посиленням прямих дій щодо підтримки галузі, а потребує формування ефективно економічної політики та розроблення заходів, що забезпечують подолання системних проблем: від недоліків системи публічних закупівель до недосконалості нормативно-правового забезпечення, що заважають вітчизняним виробникам ліфтового обладнання брати участь і перемагати в торгах (див. рисунок).

Скорочення імпорту в публічних закупівлях можливо досягти шляхом:

СТИМУЛЮВАННЯ ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ ЛІФТОВОГО ОБЛАДНАННЯ

Проблеми, які заважають перемагати у публічних закупівлях	Заходи
низька цінова категорія іноземних виробників	розширення переліку вимог до учасників публічних закупівель
недоліки нормативно-правової та законодавчої бази	внесення змін до нормативно-правової бази для забезпечення безпеки експлуатації
надання переваги іноземним виробникам, які не мають статусу монтажної організації	включення ліфтів до переліку товарів з підтвердженим ступенем локалізації
недоліки сертифікації за вузлами, а не комплексно	стимулювання внутрішнього виробництва
недоліки та невідповідальність світової практики механізму публічних закупівель	запровадження реєстрації ліфтів
брак критично важливих кваліфікованих трудових ресурсів	надання переваги виробникам з комплексним підходом «виробництво-монтаж-сервіс»

Критерії конкурентоспроможності вітчизняного ліфтового обладнання:

- строк гарантії та вартість гарантійного обслуговування;
- якість;
- безпека (мають сертифікати);
- інші чинники: надійність та репутація; технічна підтримка та якість післягарантійного обслуговування

Очікувані результати впровадження заходів - мультиплікативні ефекти:

- створення близько 2700 додаткових робочих місць у сфері виробництва ліфтів;
- створення 1500 робочих місць у суміжних галузях;
- збільшення обсягу державних закупівель за КВЕД 28.22.16 «Ліфти, скіпові підіймачі, ескалатори та пішохідні рухомі доріжки» на 1 грн спричинить зростання випуску продукції по всіх галузях на 0,32 грн

Рисунок – Стимулювання імпортозаміщення ліфтового обладнання в системі публічних закупівель

Джерело: складено автором.

гармонізації законодавства України у сфері публічних закупівель із відповідними директивами ЄС;

розширення переліку вимог до учасників публічних закупівель, що будуть унеможливити участь недобросовісних імпортерів (частка яких на ліфтовому ринку досягає 60%). До таких вимог слід віднести: надання сертифікатів, виданих виключно органами оцінки відповідності, що отримали сертифікат Національного агентства акредитації України, і включення переліку таких органів, сертифікати яких відповідають умовам закупівлі; введення вимог до учас-

ників публічних закупівель, згідно з якими ліфтове обладнання має бути сертифіковане за вузлами, а не комплектно, і мають бути надані відповідні сертифікати акредитованими органами; доповнення вимог закупівлі переліком вузлів безпеки і відповідальних вузлів та визначення вимог, яким мають відповідати такі вузли згідно з чинним технічним регламентом України;

внесення змін до нормативно-правових документів, що регламентують контроль за введенням ліфтів в обіг з боку забудовників і забезпечення належним сервісним обслуговуванням для безпеки експлу-

атації, а саме: проведення перевірок щодо наявності сертифікатів, виданих ООВ, вітчизняним імпортерам, які згідно з Технічним регламентом мають стати «монтажними організаціями»; запровадження контролю при виданні дозволів на експлуатацію та наявність документів на ліфти згідно з Технічним регламентом щодо набуття статусу «монтажник»/виробник, проведення процедур сертифікації та кінцевої перевірки; покладання на «монтажну організацію» – суб'єкт господарювання в Україні – повної відповідальності за проектування, виготовлення, монтаж, введення в обіг та сервісне забезпечення як «виробника» протягом експлуатації ліфта, що потребує внесення змін до нормативно-правових документів;

включення ліфтів до переліку товарів, на які поширюватиметься дія Закону України Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» щодо створення передумов для сталого розвитку та модернізації вітчизняної промисловості з підтвердженим ступенем локалізації виробництва;
стимулювання внутрішнього виробництва ліфтів: запровадження державних програм підтримки; запровадження реєстрації ліфтів (згідно з досвідом країн ЄС); вирішення проблемних питань, пов'язаних із положеннями Технічного регламенту – надання пріоритетності для виробників із комплексним підходом «виробництво – монтаж – сервіс».

Література

- Губа М. І. (2015). Імпортозаміщення в системі забезпечення розвитку продовольчого ринку. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Вип. 7. С. 117-121.
- Дунаев И., Кирюхин А. (2011). Разработка программ импортозамещения на этапе структурной модернизации экономики приграничной украинской области. *Забезпечення сталого розвитку економіки на макро- та макрорівнях*. Одеса: Центр екон. дослід. і розв. С. 14-16.
- Жаліло Я., Гацько В. (2006). Проблеми формування сучасних засад політики імпортозаміщення в Україні. *Економічна політика*. № 1. URL: http://www.niisp.org/vydanna/panorama/issue.php?s=epol2&issue=2006_1 (дата звернення: 20.07.2024).
- Жаліло Я.А., Собкевич О.В., Сухоруков А.І. та ін. (2012). Пріоритети імпортозаміщення у стратегії модернізації промисловості України: аналіт. доповідь / за заг. ред. Я.А. Жаліла. Київ: НІСД. 71 с.
- Залізник В.П. (2019). Імпортозаміщення в системі забезпечення продовольчої безпеки України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. № 1. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2019.1.29>
- Кундицький О. (2015). Стратегія державного регулювання імпортозаміщення в аграрному секторі України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. № 10. С. 60-62.
- Лупак Р. (2018). Державна політика імпортозаміщення в системі забезпечення економічної безпеки України: пріоритети та інструменти реалізації: монографія. Львів: Вид-во ННБК «АТБ». 527 с.
- Осташко Т. (2010). Можливості та обмеження застосування захисних заходів для сільськогосподарської продукції в рамках СОТ. *Економіст*. № 9. С. 4-6.
- Пазізіна С. (2017). Імпортозаміщення як чинник зрушень структури виробництва і зовнішньої торгівлі України. *Журнал європейської економіки*. Т. 11. Вип. 2. С. 199-214. URL: <https://jeej.wunu.edu.ua/index.php/ukjee/article/view/549> (дата звернення: 11.06.2024).
- Міністерство енергетики та захисту довкілля. Асоціація газовидобувних компаній України. (2019). Посібник імпортозаміщення для України. Нафта і газ. 28 с. URL: <https://www.geo.gov.ua/wp-content/uploads/presentations/ukr/posibnik-importozamishhennya-dlya-ukraini.pdf> (дата звернення: 16.07.2024).

- Скрипник Н.Є., Сиягівська А.О. (2022). Імплементация стратегії імпортозаміщення в сучасних реаліях геоекономічної нестабільності. *Інфраструктура ринку*. Вип. 66. С. 35-39.
- Собкевич О., Шевченко А. (2011). Щодо фінансових механізмів структурних змін у промисловому секторі: аналіт. записка. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/460/> (дата звернення: 21.06.2024).
- Цап М.В., Палінчак М.М., Стебляк Д.М. (2018). Сутнісні характеристики процесу імпортозаміщення та його ролі в соціально-економічному розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер. Економіка*. Вип. 18, ч. 3. С. 118-122.
- Чепелев М. (2012). Оцінка мультиплікативних ефектів для галузей економіки України: ретроспективний аналіз на базі таблиць «Витрати-випуск». *Економіст*. № 11. С. 74-76.
- Шевченко А. (2023). Перспективи імпортозаміщення російських та білоруських товарів на внутрішньому ринку України. Національний інститут стратегічних досліджень. *Центр економічних і соціальних досліджень. Експертна аналітика*. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/perspektivu-importhozamishchennya-rosiyskykh-ta-biloruskykh-tovariv-na> (дата звернення: 21.07.2024).
- Шоломицький Ю., Дейсан І., Шоломицька О. та ін. (2021). Оцінка економічних ефектів програми «Велике будівництво» в 2020-2023 роках. Київ: Київська школа економіки. 56 с.
- Holland B., Johnson S, Rush J., Wong A., Orlik T. (2022, February 25). How War in Ukraine Threatens the World's Economic Recovery. *Bloomberg Economic*. P. 1-5. URL: <https://www.bloomberg.com/news/features/2022-02-25/war-in-ukraine-howthe-ukraine-russia-conflict-could-impact-the-globaleconomy> (дата звернення: 16.05.2024).
- Valero J., Seputyte M., Nardelli A. (2022, May 31). EU Leaders Back Push to Ban Most Russia Oil Over Putin's War. *Bloomberg Economic*. P. 1-4. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-05-30/eu-leaders-back-push-to-ban-some-russian-oil-over-putin-s-war> (дата звернення: 31.05.2024).

References

- Guba, M. (2015). Import substitution in the food market development support system. *Global and national problems of economic*, 7, pp. 117-121 [in Ukrainian].
- Dunaev, I., & Kiryukhin, A. (2011). Development of import substitution programs at the stage of structural modernization of the economy of the border region of Ukraine. *Ensuring the sustainable development of the economy at the macro and macro levels*. Odesa: Economic center experiment and solution, pp. 14-16 [in Ukrainian].
- Zhalilo, Ya., & Gatsko, V. (2006). Problems of forming modern principles of import substitution policy in Ukraine. *Economic policy*, 1. Retrieved from http://www.niisp.org/vydanna/panorama/issue.php?s=epol2&issue=2006_1 [in Ukrainian].
- Zhalilo, Ya., Sobkevich, O., Sukhorukov A. and etc. (2012). Priorities of import substitution in the strategy of modernization of Ukrainian industry. Analytical report. In Ya. Zhalilo (Ed.). Kyiv: NISD. 71 p. [in Ukrainian].
- Zaliznyak, V. (2019). Import substitution in the food security system of Ukraine. *Public administration: improvement and development*. Electronic edition, 1. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2019.1.29> [in Ukrainian].
- Kundytsky, O. (2015). Strategy of state regulation of import substitution in the agricultural sector of Ukraine. *International Humanitarian University Herald*, 10, pp. 60-62. [in Ukrainian].
- Lupak, R. (2018). State policy of import substitution in the system of ensuring economic security of Ukraine: priorities and implementation tools: monograph. Lviv. NNVK "ATB" publishing house. 527 p. [in Ukrainian].

- Ostashko, T. Possibilities and limitations of the application of protective measures for agricultural products within the framework of the WTO. *Economist*, 9, pp. 4-6 [in Ukrainian].
- Pazizina, S. (2017). Import substitution as a factor in changes in the structure of production and foreign trade of Ukraine. *Journal of European Economy*, 11 (2), pp. 199-214 [in Ukrainian].
- Ministry of Energy and Environmental Protection. Association of Gas Production Companies of Ukraine (2019). Guide to import substitution for Ukraine. Oil and gas. Retrieved from <https://www.geo.gov.ua/wp-content/uploads/presentations/ukr/posibnik-importozamishhennya-dlya-ukraini.pdf> [in Ukrainian].
- Skrypnyk, N., & Sinyagovska, A. (2022). Implementation of the import substitution strategy in the modern realities of geoeconomic instability. *Market Infrastructure*, 66, pp. 35-39 [in Ukrainian].
- Sobkevich, O., & Shevchenko, A. (2011). Regarding the financial mechanisms of structural changes in the industrial sector. Analytical note. Retrieved from <http://www.niss.gov.ua/articles/460/> [in Ukrainian].
- Tsap, M., Palinchak, M., & Steblak, D. (2018). Essential characteristics of the import substitution process and its role in socio-economic development. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University, Series "Economics"*, 18, 3, pp. 118-122 [in Ukrainian].
- Chepelev, M. (2012). Evaluation of multiplier effects for the branches of the economy of Ukraine: a retrospective analysis based on the "Input-output" tables. *Economist*, 11, pp. 74-76 [in Ukrainian].
- Shevchenko, A. (2023). Prospects for import substitution of Russian and Belarusian goods in the domestic market of Ukraine. National Institute of Strategic Studies. *Center for Economic and Social Research. Expert analytics*. Retrieved from <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/perspektyvy-importozamishchennya-rosiyskykh-ta-biloruskykh-tovariv-na> [in Ukrainian].
- Sholomytskyi, Yu., Daysan, I., & Sholomytska, O. and etc. (2021). Evaluation of the economic effects of the "Major construction" program in 2020-2023. Kyiv. School of Economics. 56 p. [in Ukrainian].
- Holland, B., Johnson, S, Rush, J., Wong, A., & Orlik, T. (2022, February 25). How War in Ukraine Threatens the World's Economic Recovery. *Bloomberg Economic*, pp. 1-5. Retrieved from <https://www.bloomberg.com/news/features/2022-02-25/war-in-ukraine-howthe-ukraine-russia-conflict-could-impact-the-globaleconomy>
- Valero, J., Seputyte, M., & Nardelli, A. (2022, May 31). EU Leaders Back Push to Ban Most Russia Oil Over Putin's War. *Bloomberg Economic*, pp. 1-4. Retrieved from <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-05-30/eu-leaders-back-push-to-ban-some-russian-oil-over-putin-s-war>

Olena Yu. Snigova,

Doctor of Economic Sciences, senior researcher
 Institute for Economics and Forecasting, NAS of Ukraine
 26 Panasa Myrnoho Street, Kyiv, 01011, Ukraine
 E-mail: osnigova@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-7456-4894>

IMPORT SUBSTITUTION OF ELEVATOR EQUIPMENT IN PUBLIC PROCUREMENTS: PROBLEMS AND DIRECTIONS OF STIMULATION

The problem of import substitution is relevant for any country, taken into account the requirements of its economic self-sufficiency, independence on the situation at the international markets and on geopolitical changes. For Ukraine in the state of full-scale war, this task is important from

the viewpoints of economic resilience and security. For this reason, the Government determined the substitution of import components in public procurements as one of the priorities of its activity. Solving this problem will be important for the projects associated with the procurement for the recovery of infrastructure in post-war period.

The sector of elevator equipment production has a significant industrial potential for the post-war recovery of infrastructure in Ukraine. Extension of industrial capacity of this segment of machine building in order to cover the domestic market requirements in post-war recovery period will enable new job creation and will provide a multiplicative effect based on the development of complementary suppliers of production components. However, a number of problems prevents Ukrainian elevator equipment producers from winning in public procurements.

The goal of the article is to substantiate the reasonability and to determine the directions and stimulating measures for elevator equipment import substitution in public procurements in Ukraine.

The market of elevator equipment of Ukraine has been analyzed. The capacity of Ukrainian elevator equipment producers to compete at the domestic market has been assessed based on price, warranty terms, cost of warranty service, and quality of equipment.

Public procurement of elevator equipment and maintenance services in “Prozorro” system has been studied. It was found that about 70 % of public procurements of elevator equipment account for the purchases of imported equipment from Turkey and China. The problems of domestic producers of elevator equipment preventing them from winning the public procurement have been explained.

The multiplicative effect from the increase of public procurements of elevator equipment from national producers has been assessed. This proves the reasonability to stimulate import substitution of elevator equipment in public procurements. The directions and measures of elevator equipment import substitution stimulation in public procurements in Ukraine have been suggested.

Keywords: imports substitution, public procurements, post-war recovery, import substitution stimulation.

JEL: H50, H57, L52, L59

Формат цитування:

Снігова О. Ю. (2024). Імпортозаміщення ліфтового обладнання у публічних закупівлях: проблеми та напрями стимулювання. *Економіка промисловості*. № 3 (107). С. 22–36. DOI: <http://doi.org/10.15407/econindustry.2024.03.022>

Snigova, O. Yu. (2024). Import substitution of elevator equipment in public procurements: problems and directions of stimulation. *Econ. promisl.*, 3 (107), pp. 22–36. DOI: <http://doi.org/10.15407/econindustry2024.03.022>

Надійшла до редакції 29.07.2024 р.